

Od pilotních projektů k běžné praxi

Jak přistupovat ke strojově řízené rekonstrukci silnice

Zuzana Hromková

Lukáš Kutil

STRABAG
WORK ON PROGRESS

Strojově řízená **rekonstrukce** silnice

Lukáš Kutil

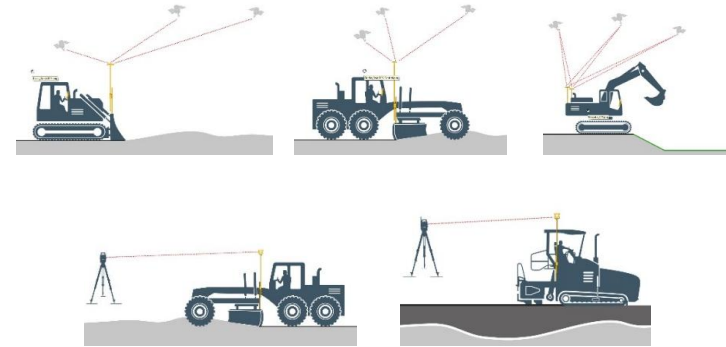
STRABAG
WORK ON PROGRESS

Strojově řízená stavba

Strojově řízená stavba (Machine Control) je technologie využívající GNSS, totální stanice a senzorů k automatickému navádění stavebních strojů (strojní navádění) podle digitálních modelů.

Strojní navádění je dnes běžnou součástí při realizaci **nových staveb**, a to především díky **zvýšení produktivity o 20 – 60 %** a možnosti využití **projektové dokumentace ve formě 3D povrchů**.

- ✓ Vyšší přesnost a snížení chybovosti
- ✓ Optimalizace využití materiálu
- ✓ Úspora času a zvýšení produktivity
- ✓ Snížení spotřeby paliva a opotřebení strojů
- ✓ Eliminace vytyčení a efektivnější dokumentace

Studie a články: <https://bimlearningcenter.com/roi-of-machine-control-calculate-your-hard-savings-per-mile/>

Strojově řízená stavba

Strojní navádění je dnes běžnou součástí při **realizaci nových staveb**.

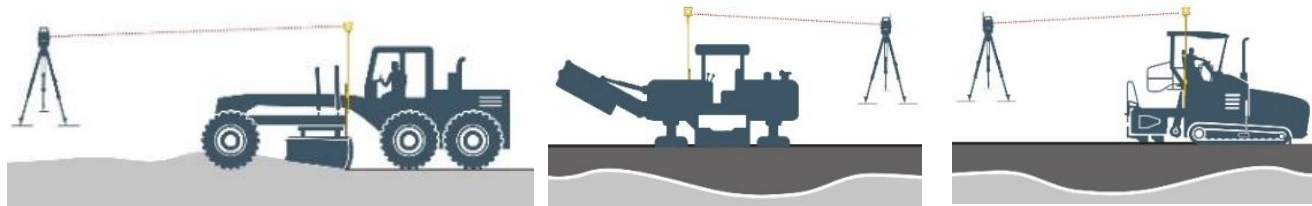
Stejné benefity přináší i u **rekonstrukcí => vyšší přesnost, efektivitu a úsporu času**.

Strojově řízená stavba je standard u nových staveb x výzva u rekonstrukcí

☑ **Nové stavby** – běžná součást moderních stavebních procesů – postup:

1. příprava stavby body **bodového pole** a kontrolní body
2. kontrola a **nahrání 3D modelu stavby** (projektová dokumentace) do řídicího systému stroje
3. stroj využívá GNSS, totální stanici nebo laser k přesnému **navádění dle modelu**

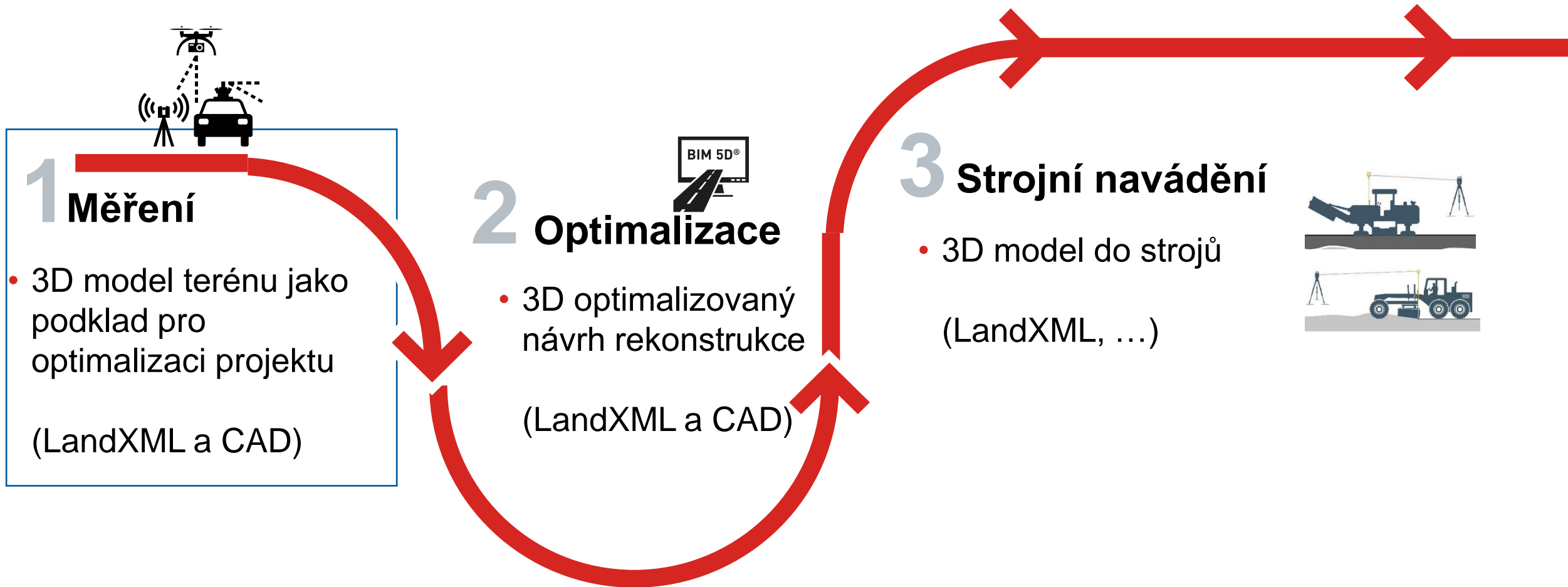
☑ **Rekonstrukce** – stejná efektivita a přesnost, málo využíváno. Proč?

Strojově řízená **rekonstrukce** silnice

5

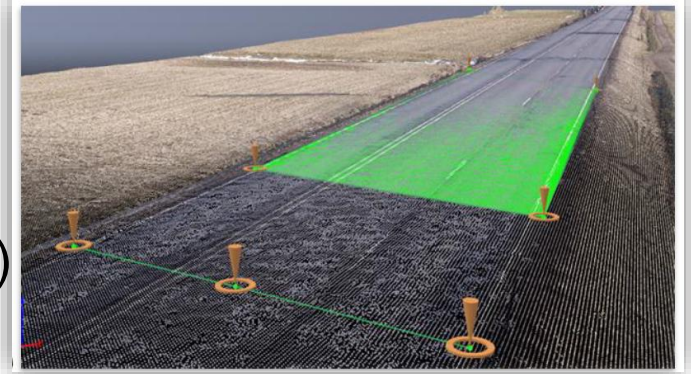
Pracovní postup zhotovitele u většiny rekonstrukcí

1 Měření

Zaměření terénu jako podklad pro optimalizace projektu

- **přesnost** - do 1 cm výškově
- **hustota** - vystižené nerovnosti (mračno bodů nebo měření 1-10m)
- **bodové pole** - připojení po celou dobu rekonstrukce - návaznost

Technologie a postup měření není rozhodující důležité je dosažení požadovaných výstupů

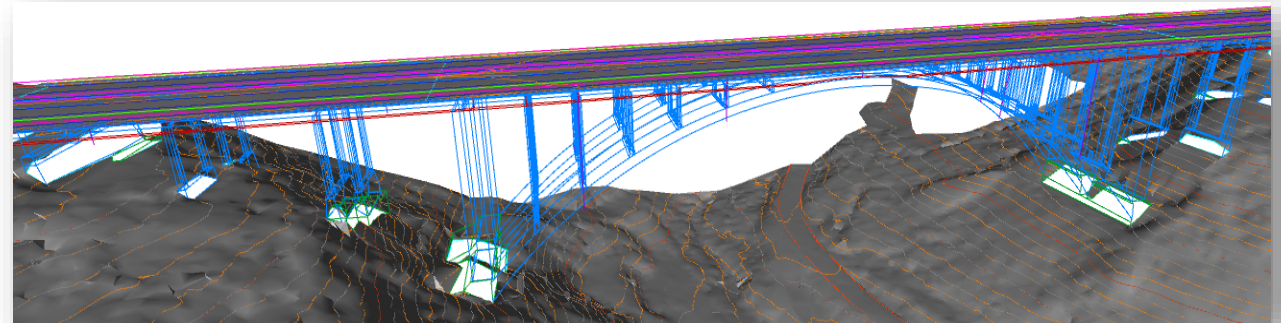
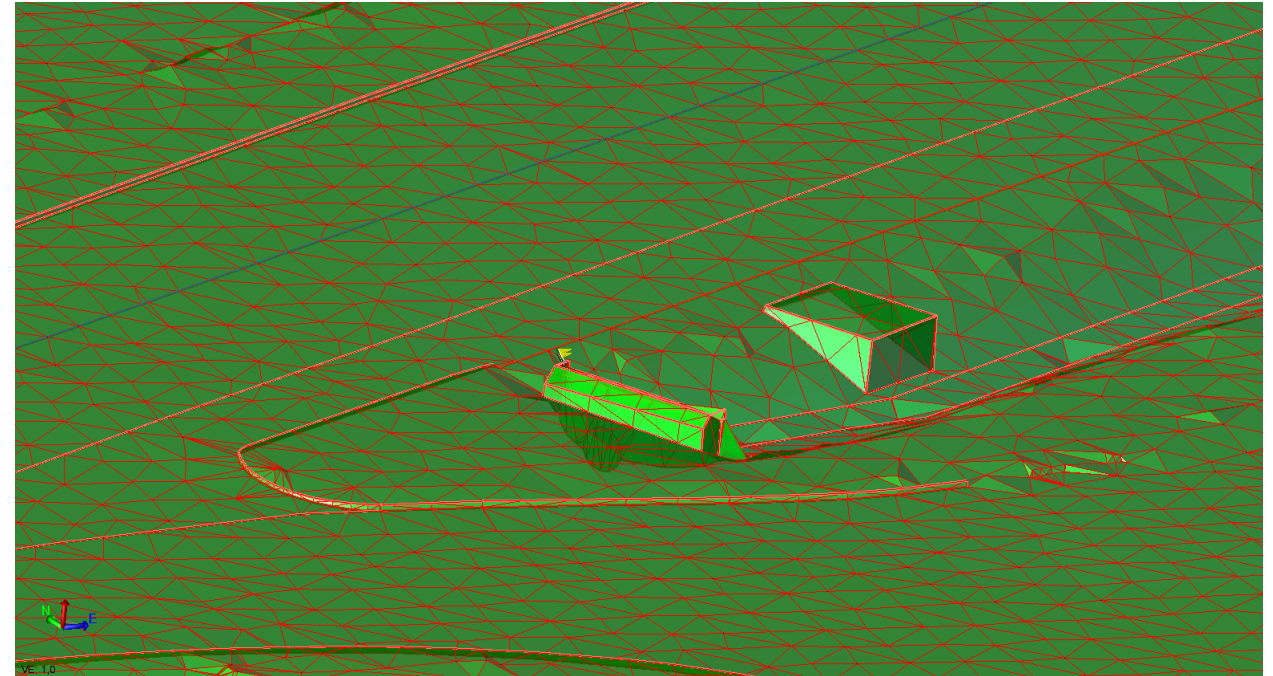
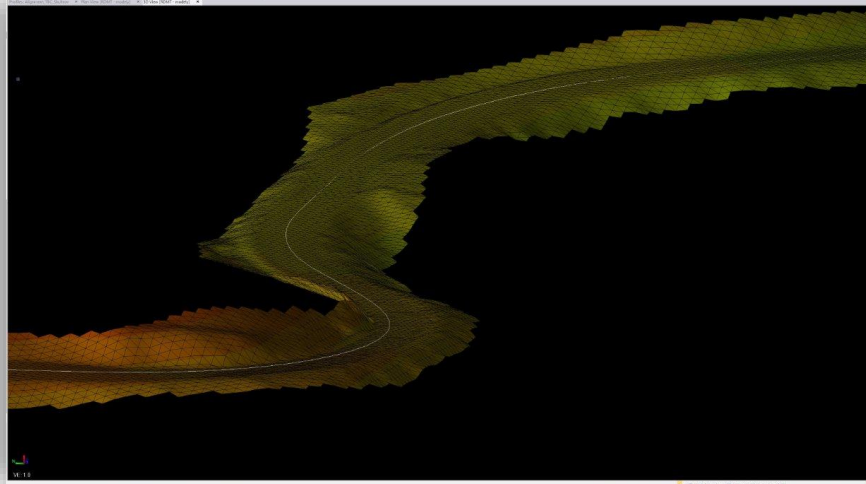
- tradiční metody (GNSS, UTS)
- laserové skenování
- drony

1 Měření

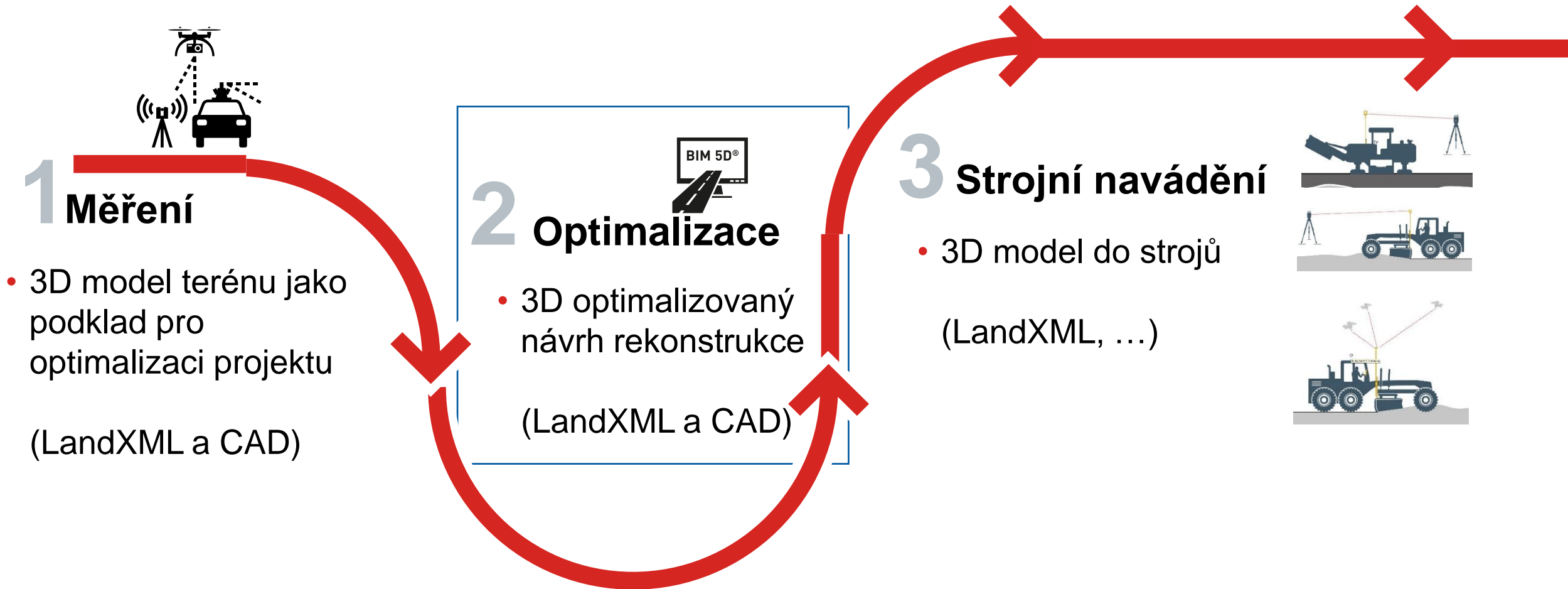
Podklad pro optimalizaci projektu

- 3D digitální mapové podklady
  - vektorová mapa
  - digitální model terénu (**LandXML** a CAD)
- mračna bodů
- technická zpráva

Strojově řízená **rekonstrukce** silnice

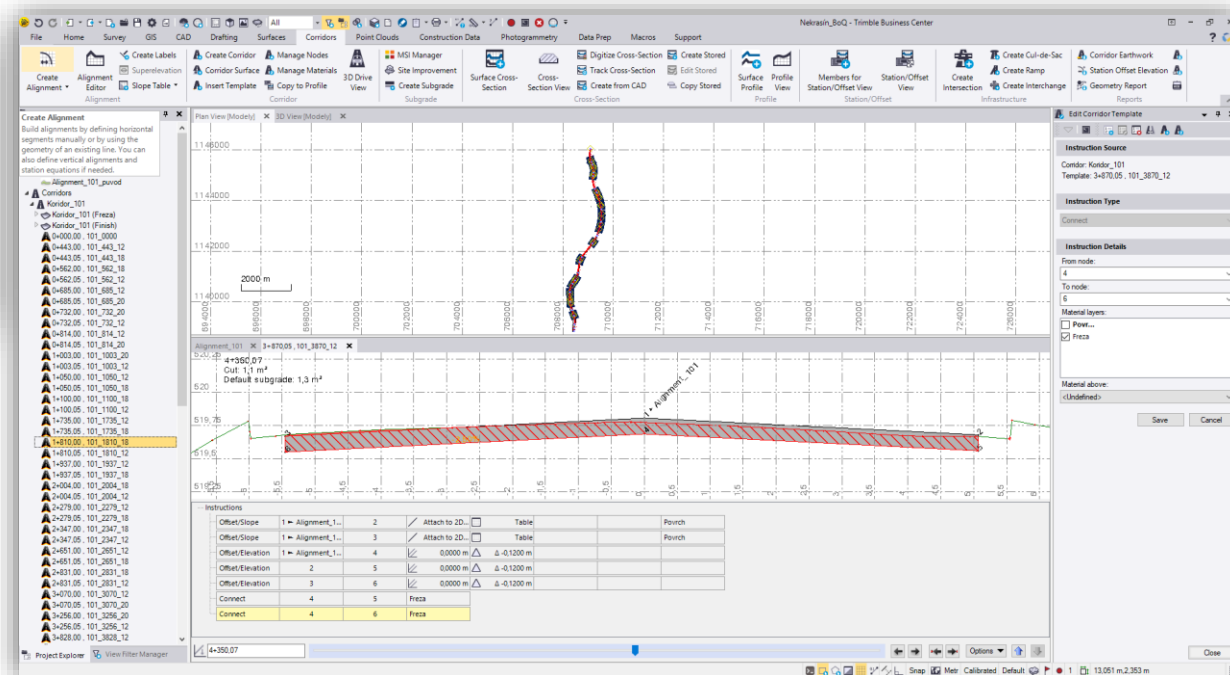
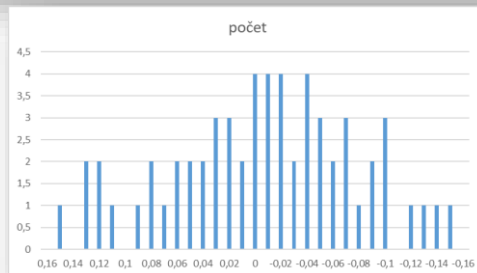
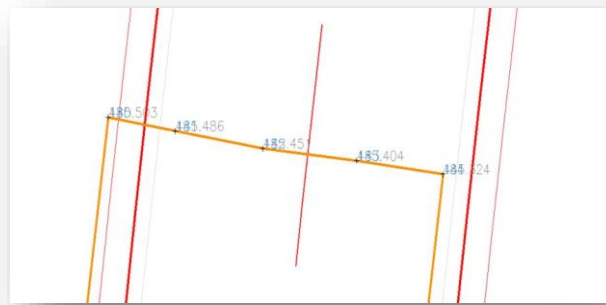
Pracovní postup u většiny rekonstrukcí

2 Optimalizace

1. Ověření stávajícího projektu a geodetického podkladu pro projekt

- odchylky kontrolního měření nad rámec KZPGP (Kontrolní a zkušební plán geodetických podkladů)
- nesoulad směrového řešení – posunutá stavba (*metry*)
- nesoulad **výškového řešení** – podélný profil výškově neodpovídá realitě (*decimetry*)
- nesoulad sklonů a výšek v napojení trasy rekonstrukce – začátek a konec, vjezdy, křižovatky (*stupně*)
- nekompletnost podkladů - klopení a příčné řezy nejsou k dispozici

2 Optimalizace

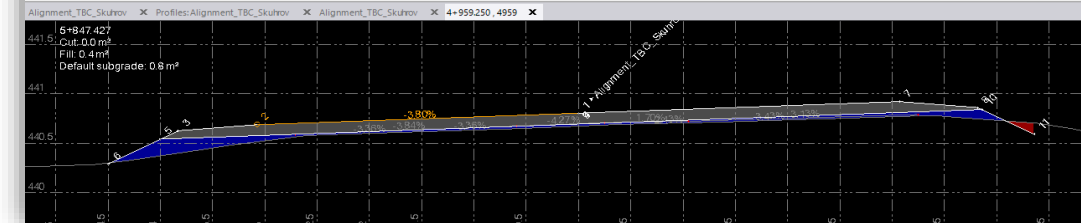
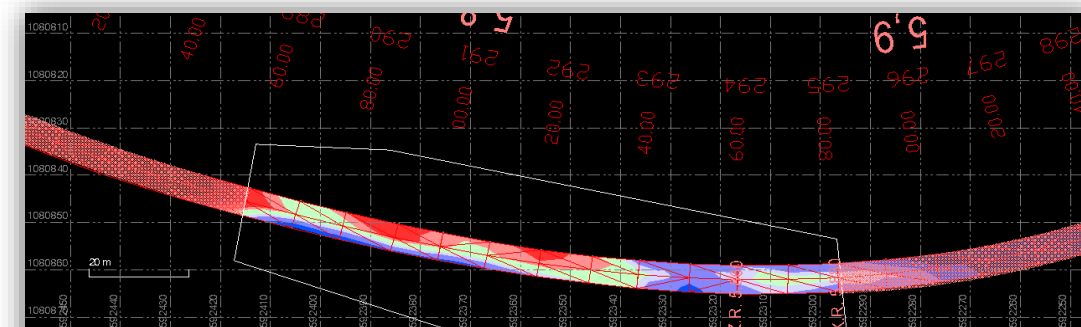
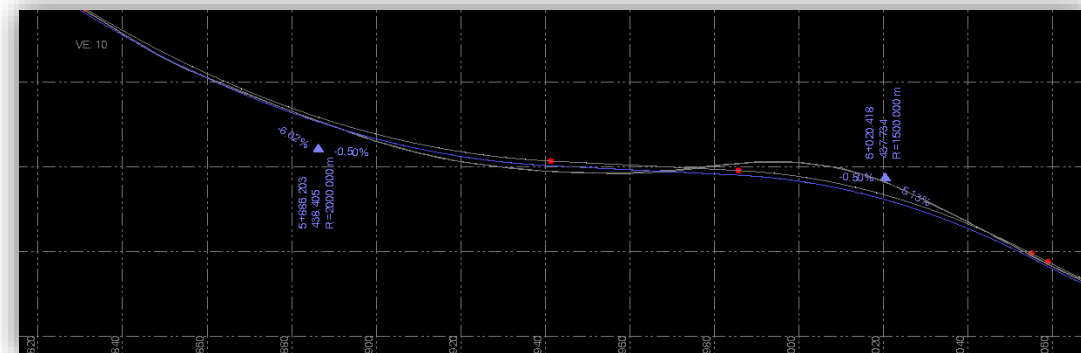
2. Návrh a modelace optimálního řešení

- stanovení okrajových podmínek – investor/projektant
- změna výšky nebo poloměru podélného profilu
- změna polohy osy komunikace
- změna šířky vozovky
- změna příčného sklonu vozovky

=> kvalitní a optimalizovaný podklad

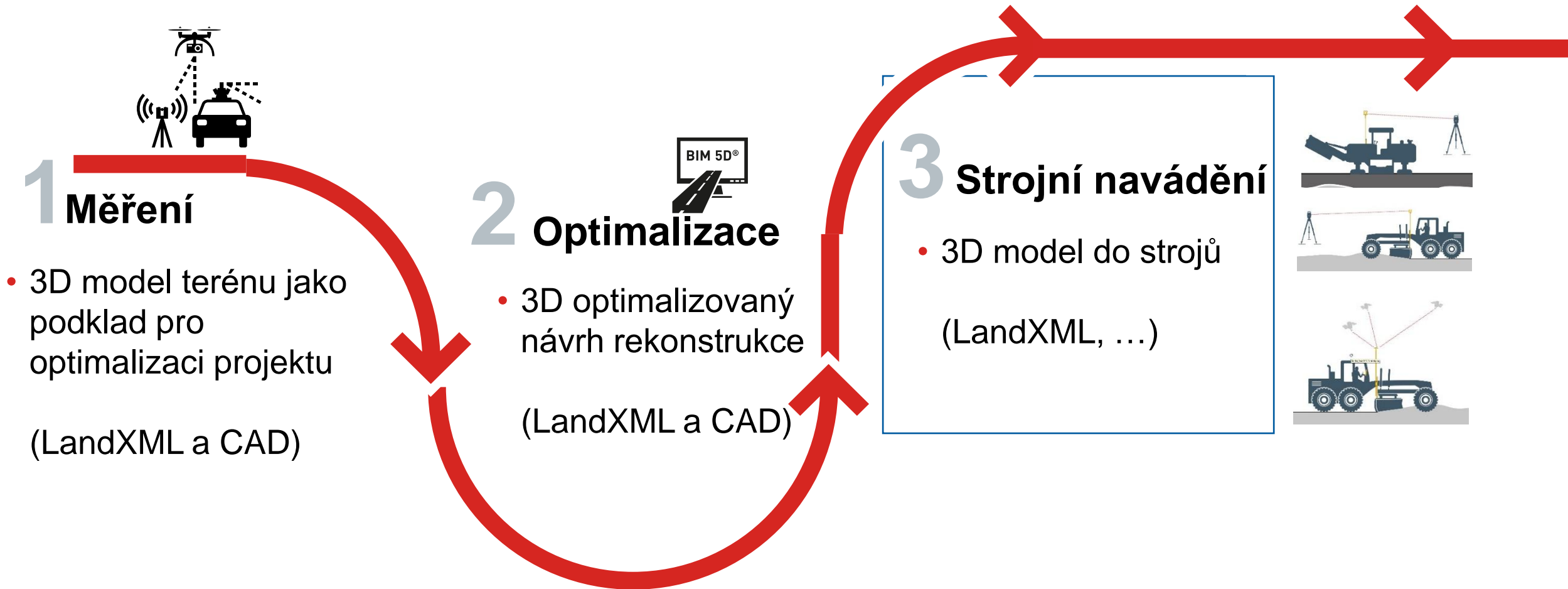
- digitální návrh rekonstrukce
  - (LandXML a CAD)
- schválení změn - investorem/projektantem

optimalizace doplňuje projekt pro 3D využití

Strojově řízená **rekonstrukce** silnice

Pracovní postup u většiny rekonstrukcí

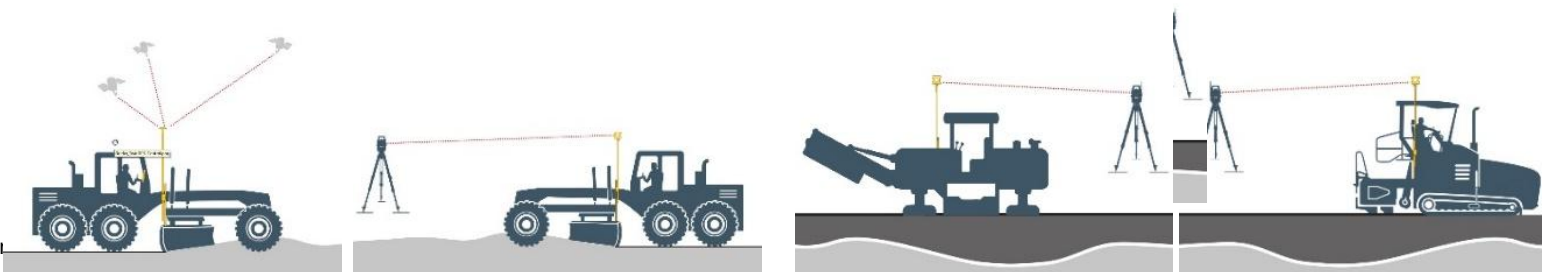
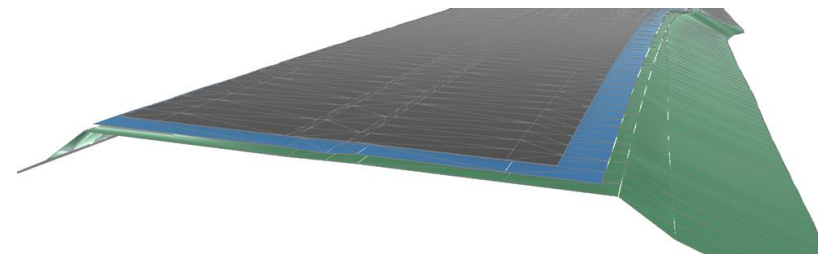

3 Strojní navádění

- Technologie využívající optické systémy (**UTS**), satelitní systémy (**GNSS**) a senzory k automatizaci a přesnému řízení **stavebních strojů** při výstavbě **nebo rekonstrukci silnic**.

Základní princip 3D navádění:

- navádění podle **3D modelu**
  - **absolutní výšky** (UTS Totální stanice nebo GNSS)
  - **diferenciální výšky** (Smoothride, Exact, Tyker - GNSS) – fréza nebo finišer
- totální stanice UTS x satelitní navigace GNSS
- indikačně x automaticky x autonomně

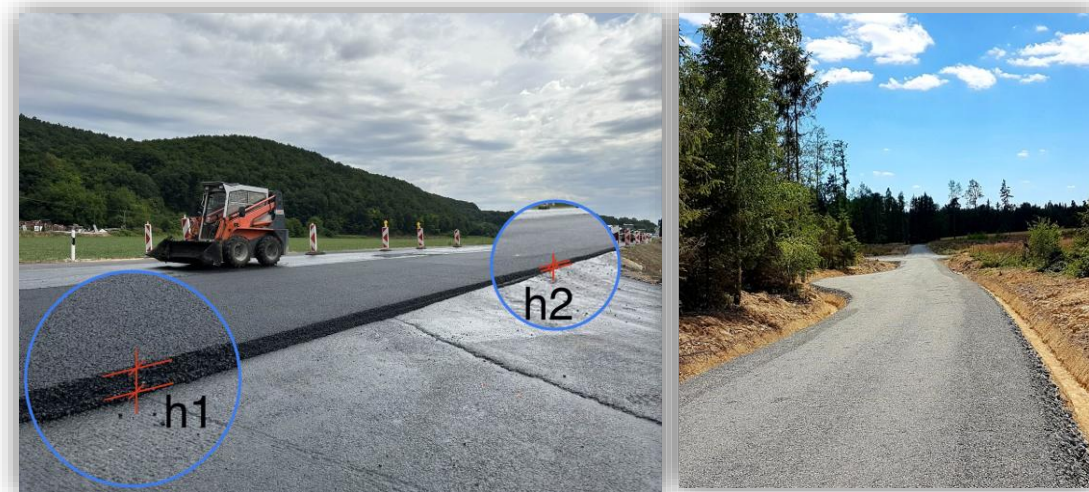
3 Strojní navádění - strojově řízená **rekonstrukce silnice**

výběr technologie a stroje se vždy přizpůsobuje konkrétnímu projektu rekonstrukce

- Činnost: vrstvení kameniva, frézování, pokládka
- Stroje: zemní fréza, grejdr, fréza, finišer

Systemy:

- Trimble, Topcon, Leica, Moba
- SmoothRide, Exact, Tyker

3 Strojní navádění - strojově řízená **rekonstrukce silnice**

Strojově řízená rekonstrukce podle modelu přináší tyto úspory nezávisle na technologii:

- optimalizace materiálu
- úspora času – zkrácení doby výstavby
- nahrazení vytyčení stavby – sprejování výšek a sklonů, lankodráhy

Strojově řízená rekonstrukce podle modelu zlepšuje tyto parametry:

- normové parametry (příčné a podélné sklony) – vyšší přesnost
- kvalitativní parametry (IRI)
- bezpečnostní parametry (odvodnění komunikace)
- návaznost na okolí a povrchové znaky (obrubníky, křižovatky, kanály, vjezdy, apod)

Strojově řízená **rekonstrukce** silnice

15

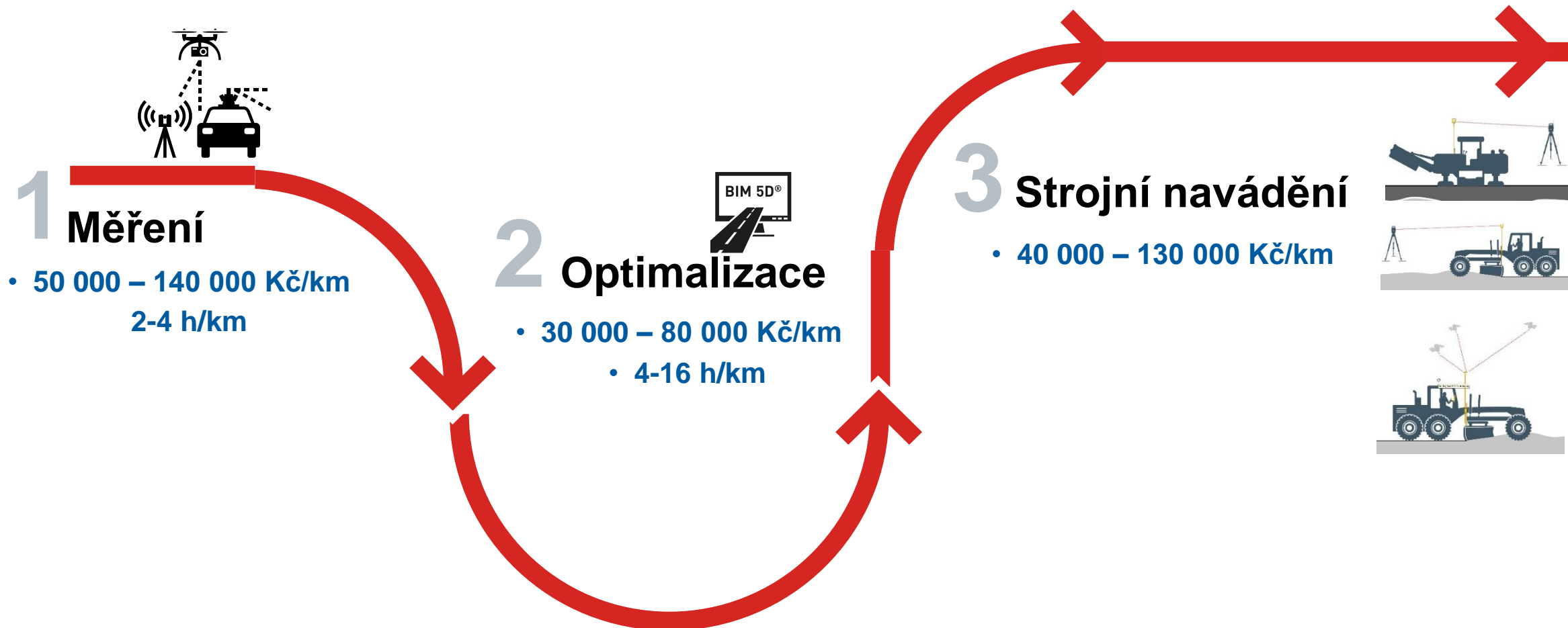
- ☑ **Nové stavby** – běžná součást moderních stavebních procesů díky dostupné projektové dokumentaci
- ☑ **Rekonstrukce** – stejná efektivita a přesnost, ale málo používané protože:

**Prováděcí projektová dokumentace
je často nepoužitelná pro přímé strojní navádění u rekonstrukcí.**

- ☞ **potřeba nového měření a optimalizace projektu – cena a čas**

Strojově řízená **rekonstrukce** silnice

Pracovní postup zhotovitele u většiny rekonstrukcí – cena a čas

Strojově řízená **rekonstrukce** silnice

Proběhla řada pilotních projektů s pomocí strojově řízené rekonstrukce:

- ☑ Rekonstrukce silnice II/315 Skuhrov – Lanškroun (3,5km)
- ☑ Oprava silnice I/34 Nekrasín - Vodná (7,5km)
- ☑ Oprava silnice Janova Lehota - (7,0km)
- ☑ Oprava silnice Čečelice - (1,5km)
- ☑ Oprava silnice Broumarská - (2,0km)

...

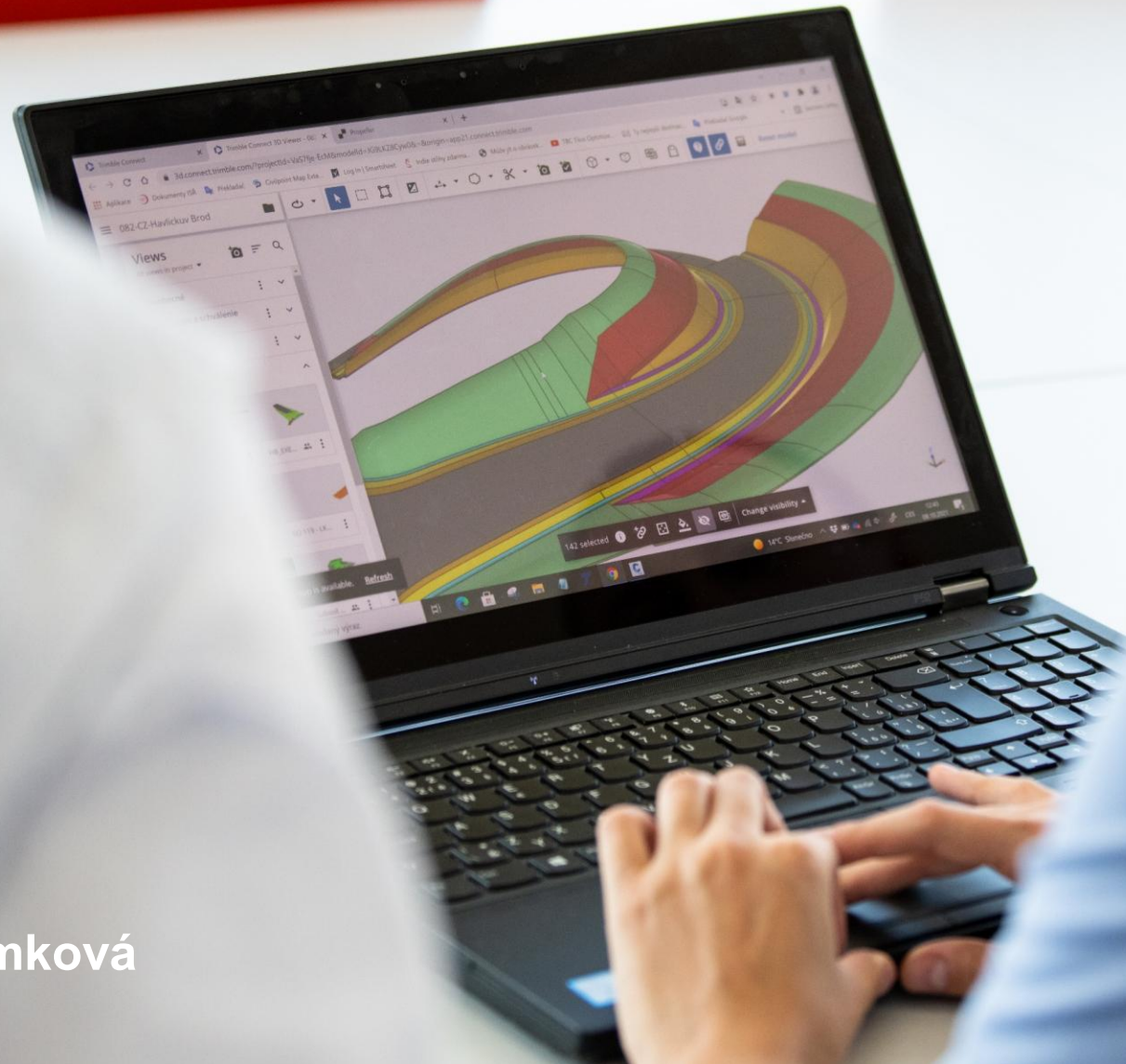

Strojní navádění - strojově řízená **rekonstrukce** silnice

Rizika:

- **dodatečné náklady** (není oceněno v položkách) – cca **70 000 - 220 000 Kč/km**
- **málo času na přípravu** od výběrového řízení do realizace
- **rozpor s projektovou** (zadávací) **dokumentací** – **diskuze nad schválením změn zadavatelem/projektantem**

Prováděcí projektová dokumentace

Zuzana Hromková

STRABAG
WORK ON PROGRESS

Prováděcí projektová dokumentace

Prováděcí projektovou dokumentaci můžeme rozdělit z hlediska použitelnosti pro řízenou rekonstrukci:

2D = výškově neřešená dokumentace

A) běžné u oprav - projekt nelze použít pro strojově řízenou rekonstrukci a nelze rozporovat – transparentní

2D a 3D = polohově a výškově řešená dokumentace

B) zadání zakázky s 3D stavebním řešením pro 3D strojní navádění – *zodpovědný přístup a financování*

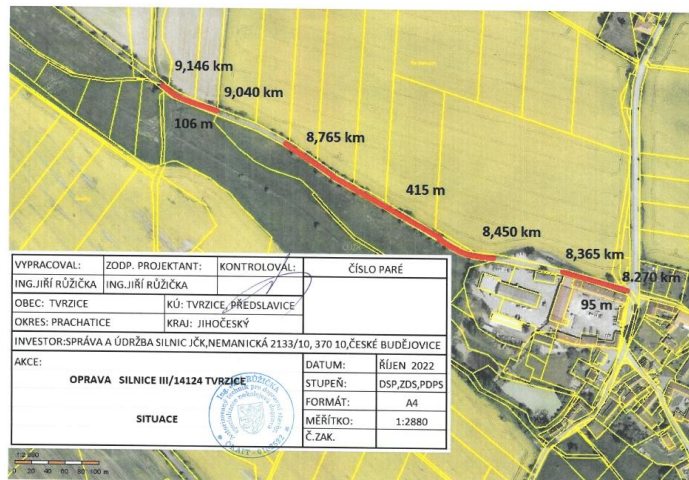
C) dokumentace polohově a výškově řešená a použitelná pro 3D strojní navádění – *ideální přístup a financování*

D) dokumentace polohově a výškově řešená, **ale nepoužitelná pro 3D strojní navádění – nedořešený přístup a financování** – *dokumentace neodpovídá technologickým trendům*

Prováděcí projektová dokumentace - A

2D - výškově neřešená dokumentace

- běžné u oprav - projekt nelze použít pro 3D rekonstrukci a nelze rozporovat
- pro **strojově řízenou rekonstrukci** je nezbytné kompletně připravit měření, optimalizovat (vytvořit) projekt a využít pro strojní navádění
- financování jen na základě vlastních nákladů a nebo dojednání s objednatelem (spolupráce)

Současný stav může být nebezpečný pro větší silniční provoz na uvedené silnici.
Cíle projektu v návaznosti na definovaný problém

Cílem projektu opravy silnice III/14124 je zvýšení bezpečnosti silničního provozu. Rozsahem poškození silnice již neumožňuje obnovu původních vlastností komunikace běžnou údržbou. Každoroční opakované výskypy teplotou obalovanou drti a tryskovou metodou emulzí s drti jsou pouze neefektivním přechodným svěřených finančních prostředků.

3. Technické řešení

Technické řešení opravy silnice III/14124 je navrženo:
- staničení 8,270 – 8,365 km, délka 95 m, průměrná šířka 5,6 m
- staničení 8,450 – 8,865 km, délka 415 m, průměrná šířka 4,3 m
- staničení 8,040 – 9,146 km, délka 136 m, průměrná šířka 4,0 m

Zaférování vozovky na začátku a konci úseku do hloubky 50 mm v délce 1,5 m. Provedení spojovacího postřiku PS-C min. 0,5 kg/m² ČSN 736129 a provedení obrusné vrstvy ACO11+ 50/70 tl. 50 mm ČSN 736121.

Jedná se o úseky silnice bez přilehlé zástavby a dojde k navýšení nivelety stávající vozovky o 50 mm.

4. Technické parametry

CELKOVÁ DÉLKA OPRAVY: 616 m
ŠÍŘKA VOZOVKY: průměrně od -do 4,0 – 5,6 m
CELKOVÁ PLOCHA OPRAVY: 2 740,80 m²

5. Obecné požadavky

Bezpečnost silničního provozu
Úprava komunikace bude prováděna za úplné uzavírky. Objízdné trasy budou značeny dopravními značkami, rychlost na objízdných trasách nebude omezena.

Zajištění kvality stavebních prací
Zhotovitel stavby je povinen dodržet „Technické kvalitativní podmínky staveb pozemních komunikací (TKP)“, vydané Ministerstvem dopravy a spojů ČR – Úřad pro pozemní komunikace a tam dle slované technické předpisy.

Bezpečnost práce a PO při práci:
Při všech stavebních pracích je nutno dodržet ustanovení příslušných zákonných a technických norem, které upravují požadavky na zajištění BOZP a PO na pracovišti. Jedná se zejména:

Zákoník práce § 101 – 105, v platném znění
Zákon 309/2006 sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništích, v platném znění

Zákon 256/2008 sb., Hlava II od § 47, o ochraně veřejného zdraví, ve znění platných předpisů NV 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, v platném znění

NV 591/2006 Sb., o bezpečnosti pracovníků na bezpečnosti a ochraně zdraví při práci na staveništích, v platném znění

NV 313/2001 Sb., kterým se stanoví bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení a nářadí, v platném znění

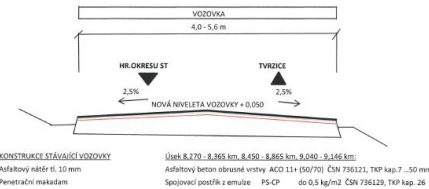
NV 362/2005 Sb., o bližších požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na pracovištích s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky, v platném znění

Zákon 133/1985 Sb., o požární ochraně, v platném znění
Vyhl. 187/2006 Sb., kterou se stanoví podmínky požární bezpečnosti při svařování a nánášení živců v tvárných nádobách, v platném znění

A další předpisy souvisejících.

Požadavky na zdraví a ŽP
Požadavky na zdraví a ŽP jsou podstatně zlepšeny díky novému dopravnímu prostředku, což se projeví snížením hladiny hluku a emisí z dopravy. Dojde ke zvýšení bezpečnosti a plynulosti silniční dopravy.

Požadavky objednatele
Dokumentace výtavby
Součástí dodávky je zajištění dvou souborů fotografií – fotodokumentace dokumentující průběh realizace výtavby na CD nosiči.

VYPRACOVAL:	ZODP. PROJEKTANT:	KONTROLOVAL:	ČÍSLO PARÉ
ING. JIŘÍ RŮŽIČKA	ING. JIŘÍ RŮŽIČKA		
OBEC: TVRZICE	KÚ: TVRZICE, PŘEDSLAVICE		
OKRES: PRACHATICE	KRAJ: JIHOČESKÝ		
INVESTOR: SPRÁVA A ÚDRŽBA SILNIC JČK, NEMANICKÁ 2133/10, 370 10, ČESKÉ BUDĚJOVICE			
AKCE:	DATUM:	ŘÍJEN 2022	
OPRAVA SILNICE III/14124 TVRZICE	STUPĚŇ:	DSP, ZDS, PDPS	
	FORMÁT:	A4	
	MĚŘÍTKO:	1:50	
	Č. ZAK.		

Prováděcí projektová dokumentace - B

3D - polohově a výškově řešená dokumentace = zadání zakázky s 3D stavebním řešením pro 3D strojní navádění – Design&Build

- toto zadání obsahuje položku pro nacenění 3D rekonstrukce v realizaci
- Prováděcí projektová dokumentace **neobsahuje** požadované podklady, ale zhotovitel je vytváří
- financování je zajištěné objednatelem – **zodpovědný přístup a financování**
- běžné v Rakousku – diferenciální frézování

Cenová nabídka na dodávku stavebních prací							STRABAG		
Stavba:	5. května, č. akce 999308/5 v rozsahu Táborská - Nuselský most								
Poptávaná část stavby:	Návrh a výstavba bodového pole pro DTM								
Objednatel:	STRABAG a.s.								
Dodavatel:	zde doplňte název vaší společnosti								
Jméno:	zde doplňte jméno kontaktní osoby								
Telefon:	zde doplňte telefon na kontaktní osobu				Email:			zde doplňte email kontaktní osoby	
Pokyny pro vyplnění cenové nabídky									
vyplňte pole označená touto zelenou barvou							ostatní pole se dopočítají		
pole pro případnou úpravu množství (cena se pak počítá s tímto množstvím)									
Číslo	Kód	Popis	MJ	Množství	Upravené množství	JC (CZK)	Celkem (CZK)		
							0,00		
	013304000	Zaměření (Scanování) stávajícího stavu vozovky laserovou technologií, hustota 2 000 bodů/m2	km	1,200		0,00			
	013310400	Návrh a výstavba bodového pole pro DTM	km	1,200		0,00			
	013314000	Dokumentace 3D DTM po frézování	km	1,200		0,00			
	013320400	Navigace 3D strojů a kontrolní geodetická činnost	km	1,200		0,00			
		Poznámka k položce: Kontrola NAVIGACE FRÉZY A POKLÁDKA ASF. SMĚSÍ (1X FRÉZA + 2X FINIŠER)							
SOUČET CELKEM							0,00		

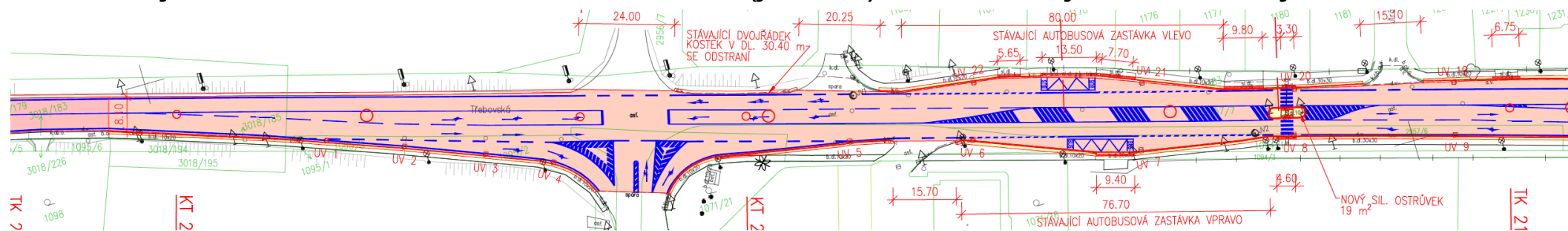
Praha Kbely – Oprava vzletové a přistávací dráhy			
Zaměření stávajícího stavu laserovou technologií, návrh a výstavba bodového pole pro DMT, dokumentace 3D DMT, navigace 3D strojů a kontrolní geodetická činnost, vyhodnocení rovinnosti a rovnoměrnosti asfaltových vrstev			
Položka	Název	Cena [Kč]	Poznámka
1	Stabilizace a zaměření bodového pole	15 000	Interně
2	Zaměření a příprava bodů pro laserové skenování	15 000	Interně
3	Zaměření RWY pomocí technologie laserového skenování	40 000	Externě Geovap
4	Příprava modelu a optimalizace	20 000	Interně
5	navigace 3D frézy	40 000	Interně + externě Sitech
6	Zaměření rovinnosti a rovnoměrnosti		
	po fréze	15 000	Interně
	po pokládce ACL	15 000	Interně
	po pokládce ACO	15 000	Interně
7	Výsledné vyhodnocení rovinnosti a rovnoměrnosti	20 000	Interně
CELKEM položka 17		195 000	

Prováděcí projektová dokumentace - D

2D a 3D - Polohově a výškově řešená dokumentace ale nepoužitelná pro 3D strojní navádění

- Častý případ zadání rekonstrukcí
- Prováděcí dokumentace polohově a výškově řešená, **ale nepoužitelná pro 3D strojní navádění – Proč? => Nutné ověření podkladů**
- **Jak ověřit, že prováděcí dokumentace, která je polohově a výškově řešená, je nepoužitelná pro 3D rekonstrukci?**
  - ověření projektové dokumentace – správnost výškového a směrového vedení
  - ověření geodetického podkladu pro projekt
- financování jen na základě vlastních nákladů (jako A) a nebo dojednání s objednatelem

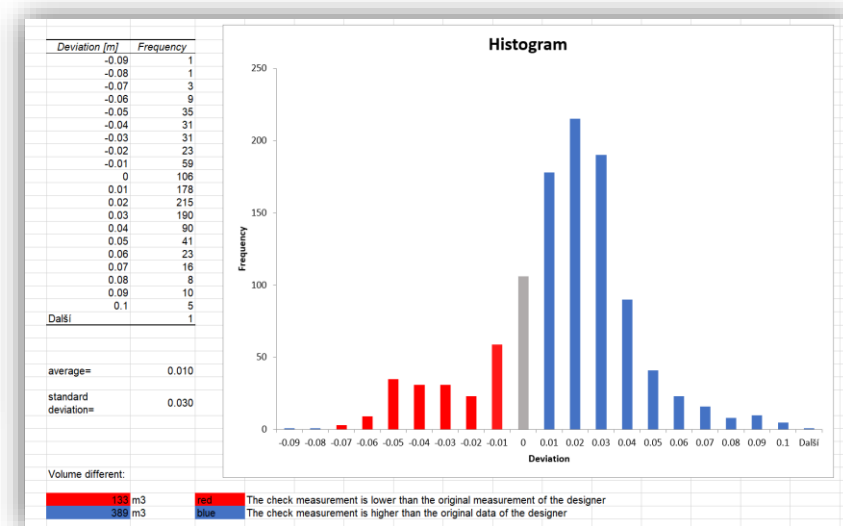

Prováděcí projektová dokumentace – C a D

- ověření geodetického podkladu pro projekt – směrodatná odchylka cca 1,5 cm
  - měření výškové a polohové přesnosti, zaměření výšek povrchu, hrany, napojení, středu komunikace ...
  - nové kontrolní měření vytvořené na základě: KZPGP – Kontrolní a zkušební plán geodetických podkladů

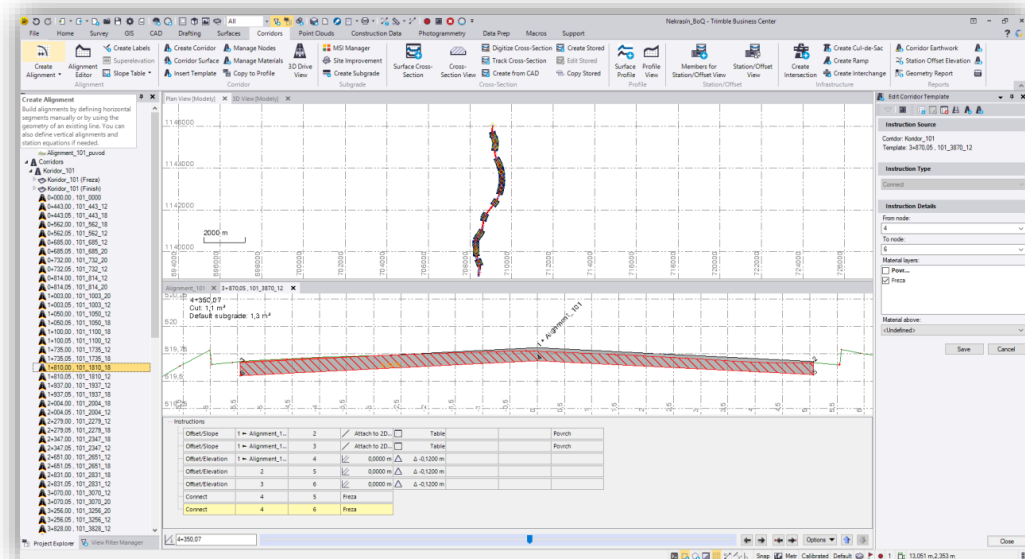
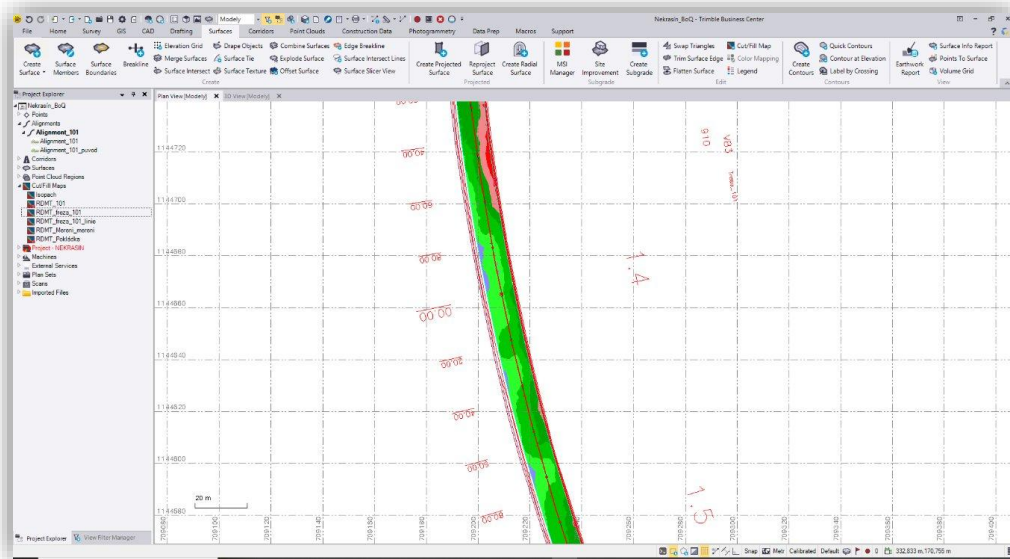
Příklad chyb : II/315 Skuhrov – Lanškroun

- směrodatná odchylka kontrolního měření výšky: 0,045m
- hodnoty v lesním porostu: 0,08m – 0,10m

Prováděcí projektová dokumentace – C a D

- ověření projektové dokumentace – Správnost výškového a směrového vedení
  - ověření - niveleta, trasa, klopení, napojení, ... (normy a technické předpisy).
  - reálné odchylky 3D modelu terénu a 3D model projektu prováděcí dokumentace.

Strojově řízená **rekonstrukce** silnice

Strojově řízená **rekonstrukce** silnice

28

"Kvalitní podklady + dostupné technologie = kvalitní výsledek. Platí to u novostaveb a může to platit i u rekonstrukcí."

Děkujeme za pozornost

Zuzana Hromková

zuzana.hromkova@strabag.com

Lukáš Kutil

lukas.kutil@strabag.com

